

важелі підвищення її ефективності: зб. наук. пр. / НАН України. Ін-т регіональних досліджень / ред. кол.: В.С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2012. – Вип.5(97). – 318 с. 2. Інвестиційна привабливість Західного регіону України: монографія / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; наук. ред. С.О. Іщук. – Львів, 2011. – 212 с. 3. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 30–35. 4. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

УДК 338

В.С. Бойко

Львівська комерційна академія

ТЕОРЕТИЧНІ МЕХАНІЗМИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ ОБМІННОГО КУРСУ У ДОЛАРИЗОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

ã Бойко В.С., 2013

Проаналізовано особливості макроекономічного впливу національної грошової одиниці України — гривні, яка перестала повноцінно виконувати усі покладені на неї функції. Вивчено прояви макроекономічних ефектів грошової одиниці на товарному і грошовому ринках, суспільні та економічні вигоди від гривні. Підвищену увагу отримали теоретичні механізми обмінного курсу в доларизованій економіці.

Ключові слова: обмінний курс, плаваючий і фіксований обмінний курс, прогнозування.

V.S. Boyko

Lviv Academy of Commerce

THE EXCHANGE RATE OF MACROECONOMIC EFFECTS IN THE DOLLARIZED ECONOMY

ã Boyko V.S., 2013

The paper analyzes macroeconomic effects of the hryvna, which has ceased all of its functions. Macroeconomic effects of the currency on goods and money markets are explored, with social and economic benefits being stressed. Attention is focused on the study of theoretical exchange rate mechanisms in a dollarized economy.

Key words: exchange rate, floating and fixed exchange rates, forecasting.

Постановка проблеми. Питання обмінного курсу залишається одним з основних під час визначення економічної політики, тим паче у контексті світової фінансової кризи 2008–2009 рр., що зумовила нестабільність валют не лише країн, що розвиваються, але й високопромислових країн. Не випадково, що за останні кілька років спостерігається підвищена увага до питань валютного регулювання як чинника макроекономічної стабільності. Питанням регулювання обмінного курсу надають вагомого значення, адже це визначає можливості не лише вирівнювання платіжного балансу як чинника макроекономічної стабільності, але й контролю за інфляцією. Важливість валютного регулювання полягає у тому, що залежно від обраної мети, можна стримувати або стимулювати динаміку доходу (ВВП і промислового виробництва) чи становлення окремих секторів національної економіки.

Вітчизняна ситуація за напругою поки що поступається грецькій чи ісландській, але не бракує численних дискусій щодо доцільності як стрімкого знецінення гривні у 2008–2009 рр., так і

можливостей втримання обмінного курсу на нинішньому рівні 8 грн за долар, адже в Україні зростає платіжний дисбаланс, спостерігається погіршення сальдо бюджету і акумульовано значний зовнішній борг. Хоча формально з 2000 р. запроваджено гнучкий режим курсоутворення, цього так і не зроблено на практиці. Економічна криза останніх років стала серйозним викликом курсовій політиці України, адже основні фундаментальні чинники сигналізують про можливу девальвацію обмінного курсу, що може мати вкрай негативний вплив на обсяги виробництва і добробут населення. Важливим чинником, який ускладнює проведення курсової політики, є доларизація економіки, яка склалася стихійно на початку 1990-х років і залишається на високому рівні і сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомі проблеми української економіки, що сприяли доларизації грошового обігу – інфляція, поширення “тіньових” процесів, недовіра до економічної політики, слабкість інституційних засад тощо, стали предметом наукових пошуків багатьох закордонних і вітчизняних дослідників. Загальні аспекти поведінки обмінного курсу в доларизованій економіці досліджені А. Брауном, Б. Ікенгріном, Б. Ейхенгріном, Дж. Інгремом, Г. Касселем, П. Кругманом, Дж. Френкелем, М. Пebro, Дж. Локком, Р. Манделлом, Дж. Саксом, М. Фрідменом, А. Хансеном та ін. З-поміж вітчизняних науковців вагомим внеском відзначилися Ю. Курза, Ф. Рогач, О.В. Дзюблюк, О.І. Береславська, О.Ю. Носов, О.В. Пасічник, В.О. Шевчук. В аспекті регулювання обмінного курсу М. Татар аналізував важливість підтримки стабільності грошової одиниці, а Т.В. Марена – доцільність плаваючого курсу для економіки України. Серед закордонних учених дослідженням проблем обмінного курсу в Україні займалися П. Хонохан, С. Хейзен, Дж. Маджон, Дж. Хансон та ін. Проте багато специфічних питань як теоретичні механізми обмінного курсу в доларизованій економіці у післякризових умовах висвітлені недостатньо, хоча їх важливість для економічної теорії і практики формування економічної політики є очевидна.

Цілі статті. Мета роботи – на підставі опрацьованих літературних джерел розкрити особливості динаміки процесів доларизації вітчизняної економіки, а на цій основі – проблематики макроекономічних ефектів обмінного курсу.

Виклад основних результатів дослідження. У сучасній економічній літературі дослідженню проблем обмінного курсу приділено велику увагу, хоча бракує єдиного універсального підходу для обох груп країн – і промислових, і таких, що розвиваються. Для фіксованого обмінного курсу найбільші труднощі створює визначення деякого самодостатнього рівноважного значення, що не вимагає коригуючих змін в економічній політиці, а для плаваючого обмінного курсу – запобігання надмірним коливанням обмінного курсу. Своєрідним компромісом по-українськи можна вважати ситуацію, коли плаваючий обмінний курс де-юре поєднується з підтриманням де-факто фіксованого обмінного курсу. При цьому періоди відносної грошової стабільності поєднуються із стрибкоподібними змінами обмінного курсу у періоди виникнення гострих валютних криз. Перше масштабне корегування обмінного курсу відбулося у 1998–1999 рр., коли до цього змусили реалії російської фінансової кризи (серпень 1998 р.), яка каталізувала процес вирівнювання платіжного балансу. У 2000–2007 рр. обмінний курс гривні незначно зміцнівся, незважаючи на кризові явища 2004–2005 рр. Остання в часі незначна ревальвація гривні відбулася у травні 2008 р. – за кілька місяців до початку світової фінансової кризи, яка надала поштовх другій потужній девальвації гривні. Із середини 2009 р. НБУ знову підтримує стабільність обмінного курсу, що може бути прелюдією до чергової девальвації гривні.

З літа 2011 р. частішали прогнози щодо близького знецінення української грошової одиниці, що переважно враховують динаміку валютних резервів, погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури, зростання дефіциту бюджету та зовнішнього боргу державного і приватного секторів. Водночас складність багатьох чинників, що впливають на зміну обмінного курсу, ускладнює процес визначення деякого рівноважного значення, що нерідко ставить під сумнів достовірність отриманого результату. В умовах сучасних динамічних перетворень в економіці України на обмінний

курс гривні одночасно впливають багато різноспрямованих чинників. При цьому деякі з них передбачити просто неможливо: поведінка НБУ на міжбанківському ринку або скандали в політичному житті, які можуть викликати паніку як у населення, так і учасників валютного ринку [3]. Ще одним чинником за останній час стали перипетії навколо перспектив американської грошової одиниці, яка виконує функцію неформального “якоря” для гривні, тоді як у доларах деномінована більшість валютних активів українських фізичних та юридичних осіб. Наприклад, восени 2013 р. чималу дискусію викликали перспективи можливого “банкрутства” Сполучених Штатів, що потенційно могло вплинути на переваги українських власників доларових активів. Тим часом більшість українських експертів переконані, що немає загрози для стабільності як долара, так і гривні. А. Баронін вважає, що перипетії навколо визначення “стелі” державного боргу США є наслідком конфронтації Республіканської та Демократичної партій у питанні президентської реформи охорони здоров’я. Це питання було основним у передвиборній кампанії Барака Обами, але республіканці, які мають більшість голосів у Палаті представників, запропонували перенести реалізацію запланованих змін на рік. Хоча США далекі від “краху”, не факт, що цього вдасться уникнути в Україні. Можна погодитись з О. Устенком, виконавчим директором Міжнародного фонду Блейзера, що українцям треба більше хвилюватися не за майбутнє Штатів, а за надходження іноземних інвестицій до нашої країни.

Водночас було б надмірним спрощенням вважати, що в економіці з наявністю в обігу за різними оцінками від 50 до 60 млрд. дол. можна повністю знехтувати динамікою обмінного курсу долара до інших світових валют загалом та обмінним курсом гривні зокрема. Попри численні поради зберігати вільні кошти у гривнях, що ґрунтуються на логіці високої процентної ставки та зваженої монетарної політики НБУ, серйозні побоювання створює стрімка втрата валютних резервів та відсутність сприятливих тенденцій у платіжному балансі. За останні два роки валютні резерви НБУ зменшилися на 17 млрд. дол., або на 45 %, дефіцит поточного рахунку становить не менше 6 % від ВВП, а дефіцит бюджету за підсумками 2013 р. може перевищити 6 % від ВВП, що не передбачає поліпшення сальдо експорту–імпорту. За підсумком вересня–жовтня 2013 р. відновилося від’ємне сальдо купівлі–продажу іноземної валюти населенням, що засвідчує брак очікуваної дедоларизації української економіки. З іншого боку, це лише ускладнює проведення монетарної політики і забезпечення грошової стабільності. Що вищим є рівень фінансової доларизації, то гірше виконує функції грошей на внутрішньому ринку національна валюта [1].

Конкретних механізмів кілька. По-перше, на випадок знецінення грошової одиниці доларизація грошових активів може створювати асиметричний ефект добробуту, який збільшуватиме внутрішню абсорбцію і в такий спосіб перешкоджатиме вирівнюванню платіжного балансу. Якщо за умови невисокої залежності експорту від імпортних компонент девальвація грошової одиниці повинна поліпшити сальдо експорту імпорту товарами і послугами, то одночасне підвищення вартості валютних активів може супроводжуватися істотним збільшенням приватного споживання, що створюватиме додатковий попит на імпорт. У підсумку втрачається одна з важливих переваг девальвації грошової одиниці – оперативне вирівнювання сальдо поточного рахунку. По-друге, в доларизованій економіці посилюється так званий ефект “переносу” – залежність інфляції від обмінного курсу. Відповідно втрачається сприятливий ціновий ефект у зовнішній торгівлі, навіть за відсутності вищезгаданої асиметрії ефекту добробуту. По-третє, неминуче виникатимуть стохастичні шоки у попиту на гроші. Може виникнути ситуація, коли валютні активи діятимуть як своєрідний “підсилювач” підвищеної амплітуди коливань обмінного курсу. За таких умов найімовірніше виникатимуть перешкоди для виробничої діяльності, що не сприятиме як збільшенню експорту, так і заміненню імпорту. Відповідно на додаток до двох ефектів у сукупному попиту – добробуту і порівняльних цін – з’являється несприятливий механізм у сукупній пропозиції.

Зміна обмінного курсу оперативно впливає на економічні процеси у доларизованій економіці, де ціноутворення визначає очікування обмінного курсу [10]. Фактично йдеться про зменшення

сфери функціонування національної грошової одиниці, а це обмежує її функції. Міжнародна практика доводить, що сфера поширення тієї чи іншої валюти прямо залежить від її спроможності виконувати усі функції грошей [1].

Українська економіка, як і багато інших перехідних економік, є помірно доларизованою. У 2008 р. рівень доларизації, виміряний відновленням валютних депозитів до загальної вартості зобов'язань банківської системи, в Україні становив 30,7 %, а у кризовому 2009 р. – вже 33,4 %. У 2011 р. показник доларизації знизився до 30,7 %, однак залишається високим за мірками країн Центральної і Східної Європи. Водночас у деяких пострадянських країнах з нестабільною політичною ситуацією рівень фінансової доларизації значно вищий. Так, у Грузії та Вірменії цей показник перевищує 70 % [11]. За методикою В. Александрова та Г. Задорожного відношення депозитів в іноземній валюті до грошового агрегата М2 не повинно перевищувати 10 %. Цей показник для України станом на початок 2001 р. становив 22,8 %, а на початок 2008 р. – аж 22,9 %, тобто понад вдвічі вище від порогового значення [5]. У такому контексті стає зрозумілою підвищена амплітуда кризових явищ 2008–2009 рр.

Загалом в економічній теорії виділяють три види доларизації [8, с. 238]:

1. Офіційна (повна) доларизація існує в країнах, де іноземна валюта слугує офіційною внутрішньою грошовою одиницею. Фактично така доларизація виникає під час розширення офіційної зони однієї з конвертованих валют.

2. Напівофіційна доларизація існує в країнах, де іноземна валюта використовується поряд з національною валютою як рівноцінний і законний платіжний засіб. На відміну від офіційно доларизованих країн, країни з бівалютними системами можуть проводити внутрішню монетарну національну грошово-кредитну політику.

3. Неофіційна доларизація існує в країнах, де іноземна валюта не є легальним платіжним засобом, проте становить значну питому вагу у грошовій масі, що перебуває в обігу. Внутрішня валюта використовується переважно для здійснення офіційних угод і платежів (податки, збори тощо), тоді як долар чи інша іноземна валюта відіграє важливу роль у проведенні великих операцій і накопиченні заощаджень.

Розвиток неофіційної доларизації, переважно, є наслідком макроекономічної нестабільності і свідчить про недовіру до національної валюти, а також про її слабкість порівняно з іноземною валютою. Саме неофіційна доларизація набула значного поширення в Україні. Відповідно гривня частково витісняється з внутрішнього ринку, а функція грошей (засіб обігу, платежу, заощадження, нагромадження) частково виконується іноземною валютою – переважно доларом США, хоча тенденцію до зростання виявляє євро [7, с. 169–170].

На думку Т.В. Марени, у світі більше розповсюджена часткова доларизація, ніж офіційна повна доларизація, коли іноземна валюта перетворюється на єдиний законний платіжний засіб. Зараз існує 11 країн з офіційно доларизованою економікою: Бермудські Острови (колонія Великобританії); Британські Віргінські Острови (колонія Великобританії); Східний Тимор; Маршаллові Острови; Палау; Панама (також монети бальбоа); Сальвадор (до 2001 р. грошовою одиницею країни був колон, який повністю виведений з обігу у 2004 р.); Теркс і Кайкос (колонія Великобританії); Федеративні Штати Мікронезії; Еквадор (також монети сукре); Зімбабве (навесні 2009 р. американський долар замінив через гіперінфляцію місцеву грошову одиницю).

Дослідження динаміки розвитку процесів доларизації вітчизняної економіки засвідчило, що основними сучасними формами її прояву слугують [8, с. 238]:

- доларизація пасивів та активів фінансово-кредитних установ (фінансова доларизація);
- збереження іноземної готівки поза межами банківської системи (населення);
- відкриття валютних депозитів, а також придбання іноземних цінних паперів та інших видів негрошових активів за кордоном.

Зауважимо, що кількісно визначити рівень доларизації в країні за двома останніми формами прояву важко через її тіньовий характер. Фінансова доларизація спостерігається тоді, коли значна частина фінансових активів і пасивів деноміновані в іноземній валюті. У нашій країні вона виявляється переважно у доларизації депозитів та кредитів.

Явище доларизації має свої різноманітні причини, які систематизовані у таблиці.

Причини доларизації економіки

Внутрішні	Зовнішні
Нестача національної валюти для здійснення розрахунків в умовах жорсткої монетарної політики уряду	Розширення й розвиток міжнародної торгівлі
Інфляційні очікування суб'єктів економіки	Залучення іноземних інвестицій
Високий рівень фактичної інфляції, що спонукає тримати кошти у вільно конвертованій валюті, найдоступнішою з яких є долар США	Розширення міжнародного туризму
Стабільніші процентні ставки за кредитами й депозитами в іноземній валюті, ніж у національній валюті (зокрема через нестабільну премію за ризик і широкий діапазон процентних ставок у національній валюті)	Прискорена лібералізація валютного регулювання, що розширює можливості доступу до глибшого і розвиненішого ринку валютних позик та уможливило розміщувати цінні папери на міжнародних ринках капіталу
Нерозвиненість фінансового ринку, передусім ринку державних цінних паперів, а також його інструментів, що звужує можливості інвесторів щодо вкладення вільних коштів у національній валюті	
Недосконалість законодавчо-нормативної та методичної бази (так створюються умови для нарощування резидентами активних і пасивних операцій саме в іноземній валюті)	

Джерело: складено автором за [2, 6, 12].

Досліджуючи проблеми української економіки, що особливо посприяли доларизації, можна виділити окремо: а) недостатню глибину і ліквідність національного валютного ринку; б) низький рівень розвитку ринку фінансових інструментів і цінних паперів, деномінованих в гривні; в) високі ризики ліквідності; г) низький рівень довіри до національної валюти; д) інфляційні очікування, е) високий рівень фактичної інфляції (цей чинник є традиційним протягом усього періоду розвитку доларизації в Україні, тому що суб'єкти господарювання і громадяни з метою диверсифікації ризиків надають перевагу формуванню депозитних вкладів у кількох валютах); є) державні позики у іноземній валюті. Також існує думка, що доларизація української економіки не обійшлася без такого вагомого чинника, як діяльність на теренах України низки міжнародних фінансових організацій – МВФ, Світового банку та Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР). Аргумент полягає у тому, що систематичне “витіснення” з обігу національної грошової одиниці внаслідок надмірно рестрикційної монетарної політики позначилося ширшим використанням іноземної валюти як засобу платежу.

Узагальнюючи викладений матеріал, можна зауважити, що більшість науковців виступає проти доларизації економіки, адже це призводить до низки негативних наслідків: а) зростання соціальної напруженості; б) активізація тіньової економіки, що зменшує податкові надходження до бюджету (масштаби негативних наслідків визначаються обсягами тіньового сектору економіки України, який обслуговує передусім іноземна валюта); в) виникнення паралельного грошового обігу в іноземній валюті; г) зниження купівельної спроможності національної валюти; д) відокремлення вартості національної валюти від існуючої товарної маси, а натомість її співвідношення з кількістю доларової маси; е) інфляційні процеси в країні пов'язуються з інфляцією долара США та інших валют; є) втрата довіри до національної грошової та фінансової систем, що гальмує формування розвинених ринкових відносин і сприяє розширенню тіньової економіки; ж) спрощення процесів незаконного відпливу капіталу за кордон тощо.

Зважаючи на таку велику кількість негативних наслідків, необхідна активна державна політика щодо подолання явища доларизації економіки України, а “...успішне досягнення цієї мети значною мірою залежить від правильної оцінки рівня доларизації та комплексного підходу до вирішення проблем у монетарній, бюджетній та банківській системах” [1]. Для цього необхідно: 1) зменшити розмір зовнішніх запозичень державою на міжнародних ринках позичкових капіталів, зокрема, за рахунок розміщення облігацій внутрішньої державної позики, що стимулюватиме розвиток ринку державних цінних паперів, деномінованих у національній валюті; 2) ліквідувати дефіцит Державного бюджету за допомогою збалансування доходів і витрат; 3) сприяти розвитку фінансових ринків, альтернативних банківським депозитам фінансових інструментів; 4) скоротити

дефіцит платіжного балансу, який сьогодні покривається за рахунок надходжень іноземного капіталу; 5) знизити і зберегти низькі темпи інфляції; б) вдосконалити законодавчо-нормативну та методичну бази, що створює умови, сприятливі для розвитку доларизації, а саме: обмеження на здійснення розрахунків у валюті між резидентами і нерезидентами на внутрішньому ринку держави; б) розроблення НБУ рекомендаційних заходів для комерційних банків щодо зниження відсоткових ставок за депозитами в іноземній валюті, посилення нормативів обов'язкового резервування за валютними депозитами [13].

Вирішенню проблеми доларизації може сприяти системний підхід до регулювання грошово-банківської та бюджетної сфер України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В Україні її національна валюта перестала повноцінно виконувати усі покладені на неї функції. Щоб гривня залишалася повноцінною національною валютою, необхідно цілеспрямовано підвищувати її ліквідність. Гривня має належно виконувати функції грошей хоча б на внутрішньому ринку. Сьогодні для цього необхідно: 1) забезпечити достатню сферу її обігу (усі готівкові та безготівкові операції в країні повинні здійснюватися тільки у гривнях) і 2) стабілізувати валютний курс. Від обсягів та ступеня розвитку ринку операцій у національній валюті, а також від ємкості українського фінансового ринку залежить становище гривні як грошової одиниці [1].

Сила гривні як грошової одиниці полягає насамперед у тому, що на території України вона може стати не менш ефективним засобом нагромадження та обігу, ніж іноземна валюта (долар США, євро тощо). Але для цього потрібно мати стабільний та передбачуваний валютний курс. У такому контексті можна запропонувати такі висновки і рекомендації:

– поступове переведення гривні у режим повної конвертованості, тобто вільного обміну на іноземні валюти. Потрібно домогтися такої ситуації, коли гривня стане валютою, яка необмежено і вільно обмінюватиметься, передусім за поточними, капітальними та інвестиційними операціями. Однак для переходу на вільну конвертованість недостатньо скасувати обмеження на обмінні та інші операції. Потрібно провести ефективні структурні реформи, що забезпечать економічне зростання та підвищення добробуту населення;

– посилення контролю за надходженнями податків до Державного бюджету з метою скорочення його дефіциту, а ще краще – досягнення профіциту бюджету. Водночас адміністративна заборона купівлі–продажу іноземної валюти населенням у банках не буде ефективною, адже може спровокувати банківську паніку. Податок на купівлю валюти, що неодноразово пропонувався за останні два роки, можна розглядати лише як джерело бюджетних надходжень, а не серйозну перешкоду для доларизації економіки;

– стимулювання розвитку інвестицій у банківські метали (золото, срібло, платина, паладій).

Можна зробити висновок, що номінальний ефективний обмінний курс перебуває під впливом переважно зовнішніх чинників (ціна на метал) та промислового виробництва. Зниження обмінного курсу дає змогу поліпшити стан промислового виробництва, але коштом прискорення інфляції. Така функціональна особливість істотно обмежує ефективність політики обмінного курсу.

1. Береславська О.А. Актуальні проблеми курсової політики України / О. Береславська // Вісник НБУ. – 2010. – № 2. – С. 16–20. 2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. – Т.1 / ред. кол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с. 3. Космарова Н.А., Наприенко І.А. Прогнозування валютного курсу в Україні / Н.А. Космарова, І.А.Наприенко // Економіка Криму. – 2010. – №2 (31). 4. Марена Т.В. Сучасні особливості реалізації валютної політики в Україні / Т.В. Марена // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2008. – № 2. – С. 716–723. 5. Мелих О. Валютно-курсова політика та її вплив на фінансову безпеку держави / О. Мелих // Вісник НБУ. – 2008. – № 8. – С. 50–55. 6. Міщенко В., Сомик А. Доларизація: причини та наслідки для економіки України / В. Міщенко, А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 5. – С. 28–31. 7. Олійник А.В., Романюк О.А. Економічні чинники стимулювання залучення заощаджень населення у банківську систему в умовах доларизації економіки / А.В. Олійник, О.А. Романюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3, Т.3. –

С. 169–172. 8. Семюельсон П.А., Нордгауз В.Д. Мікроекономіка: підруч.; пер. з англ. / П.А. Семюельсон, В.Д. Нордгауз. – К.: Основи, 1998. – 676 с. 9. Татар М. Деякі підходи до визначення чинників, які впливають на формування валютного курсу / М. Татар // Економіст. – 2011. – № 7. – С. 48–53. 10. Шевчук В.О. “Слабка” гривня як чинник спаду промислового виробництва і погіршення торговельного балансу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http // tev. Iac.Iviv.ua](http://tev.ias.lviv.ua). 11. Шкарпова Е. Рост долларизации не влияет на сбережения украинцев, но лишь до тех пор, пока гривня остается стабильной. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [www.investfunds.com.ua /news/6773/](http://www.investfunds.com.ua/news/6773/). 12. Шляхи вирішення проблеми доларизації української економіки в умовах розширення присутності іноземних банків // Аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень. – К.: НІСД, 2007. 13. Шморгай Н. М. Доларизація економіки України: причини, наслідки і шляхи подолання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http: //libfor.com/-2011](http://libfor.com/).

УДК 338

О.Ю. Григор'єв, В.В. Бояр, І.В. Малахова
Національний університет “Львівська політехніка”

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА УКРАЇНА

© Григор'єв О.Ю., Бояр В.В., Малахова І.В., 2013

На глобальній економічній арені роль окремих суб'єктів господарювання здобувають не окремі підприємства, а держави та їх об'єднання. Отже, характер конкуренції, механізми ринкового регулювання, оцінка економічних результатів тощо зазнають істотних змін. Сучасна глобальна економічна система характеризується необхідністю у постійному зростанні продуктивності в умовах обмеженості наявних ресурсів. Це завдання виконується, як правило, через розроблення, комерціалізацію та впровадження інновацій. Однак концентрація інтелектуального капіталу та інформаційних ресурсів у невеликій групі постіндустріальних країн призводить до асиметрій в інноваційній сфері, а згодом – до розривів у соціально-економічному та загальноцивілізаційному розвитку.

Ключові слова: глобальна економіка, держава, ринкове регулювання, Україна, економічна система, світовий розвиток, сталий розвиток, корпорація, інвестиції, кредитування, Україна.

O.Yu. Grygorjev, V. Bojar, I.V. Malakhova
Lviv Politechnic National University

GLOBAL ECONOMY AND UKRAINE

© Grygorjev O.Yu., Bojar V.V., Malakhova I.V., 2013

On the global economic field, the roles of individual entities do not get some companies, and state or even the union. In this way, the nature of competition, the mechanisms of market regulation, economic evaluation results, etc. undergo significant changes. The current global economic system characterized by the need for continuous growth in productivity with limited resources. This problem is solved, typically through the development, commercialization and innovation. However, the concentration of intellectual capital and information resources in a small group of post-industrial countries leads to asymmetries in the innovation field, and later – to the gaps in socio-economic and general development of civilization.

Key words: global economy, the state, market regulation, Ukraine, economic system, world development, sustainable development, corporation, investment, lending, Ukraine.

Постановка проблеми. Глобальна економіка – це сукупність національних господарств, пов'язаних один з одним системою міжнародного поділу праці (МПП), економічними і